

cæ Sedis auctoritate. — * Pariter an. 1819 divisus, Pii VII P. auctoritate, Canariensis Episcopatus, et Nivariensis (el de Tenerife) erectus: v. novis. Concordati art. 7, tom. I pag. 116, cujus vi res ad pristinum statum revocatur.

Quod ad parochias attinet, ipsarum novam ordinationem decrevit laudata Conventio, art. 24, cujus litteram habes:

« Ut ubique locorum in Regno cultui religioso, et spiritualibus fidelium necessitatibus integre ac debita sollicitudine satisfiat, Archiepiscopi et Episcopi, in suis quisque Diœcesibus, ad novam parochiarum ordinationem et circumscriptionem absque mora devenient; habita ratione ad extensionem et naturam territorii, ac populi, cæterasque locales circumstantias, auditis etiam ad hoc Capitulis Cathedralibus, propriis regionum Archipresbyteris, et Tribunalium ecclesiasticorum Fiscalibus, acque omnibus demum, quantum in ipsis est, curis adhibitis, ut res, quam primum fieri possit, perfecta haberi, et Majestatis Suxæ Gubernio prævie accedente, ad effectum perducatur valeat.»

Ad rem est Reg. decret. 21 Nov. 1851, ubi parochiarum *in urbanas ac rurales* divisio, antea memorata, stabilitur.

Quod isthic de præstando à Gubernio parochiarum ordinationi adsensu declaratur, universali Regio in Hispan. Ecclesias ac beneficia Juripatronatus, consequens est.

V. Reg. decret. 24 Febr. an. 1844.*

SECTIO III.

DE COMMENDIS BENEFICIORUM.

25. AD 26. COMMENDARUM ORIGO, ET EARUM CONCEDENDARUM CAUSÆ.—27. VARIATA DE HIS DECRETA.—28. A QUO DENTUR COMMENDÆ, ET QUALIS NUNC EARUM NATURA SIT?—29. CLERICI COMMENDATARIJ.

25.

BENEFICIA interdum clericis commendantur; unde ortæ beneficiorum commendæ, quarum origo sane vetus est. Initio commenda erat custodia, aut administratio vacantis Ecclesiæ, quæ tamdiu oblinebat, quamdiu ea careret Episcopo, à quo regeretur (1). Simili modo commendabantur parochiæ, et monasteria; atque hæ commendæ ad tempus erant, quoniam certo tempore cessabat causa, propter quam institutæ fuerant (2).

(1) S. Ambrosius Ep. 2 col. 789 ed. cit. t. 5, «Commendo tibi, Fili, inquit, Ecclesiam, quæ est ad Forum Cornælii, donec ei ordinetur Episcopus.»

(2) Vide Concilium Aurelianense III, Can. 18 apud Labbæum t. 5 col. 4279 ed. Ven., S. Gregorium M. Ep. 35 l. 2, et Ep. 21 l. 6 opp. t. 2 col. 601 et 308 ed. indic. Can. 16, 17, 18, 28 Dist. 61.

(N. S. Sed præcipua Commendarum semina invenimus in Syn. Rhegiensi an. 459, Can. 5, in quo sancitum est, «ne quis ad eam Ecclesiam, quæ Episcopum perdidisset, nisi vicinæ Ecclesiæ Episcopus exsequiarum tempo-

re, accederet, qui tamen statim Ecclesiæ ipsius curam districtissime gereret, ne quid ante ordinationem discordantium in novitatibus Clericorum subversioni liceret.» Vides hic originem, et causam Commendarum, ac pristina Commendatariorum jura descripta. Hujus Canonis vestigiis inhærens, Synodus Valentina an. 546, Can. 2, id ipsum secundum Rhegiensis Synodi Constituta decrevit. Quin et Canone 4, Episcopum vicinum, cui Ecclesiæ Pastore viduatæ cura commissa erat, *Commendatorem* adpellat).

24. Perpetuæ dabantur commendæ, cum eas perpetua causa postularet. Ita cum hostium impetu vastatæ fuissent cathedrales Ecclesiæ, atque illinc Episcopi discedere debuissent, Romani Pontifices vel illos aliis præficiiebant cathedralibus Ecclesiis, quæ tunc vacarent, vel etiam ipsis Abbatias perpetuo commendabant, ut ex earum redditibus decenter viverent, ac simul Episcopalem potestatem exercerent (1). Sunt et alia commendarum, quæ quidem perpetuæ erant, exempla, potissimum cum clericus non tantum ex beneficio haberet, quantum ei esset necessarium (2). Itaque justis de causis commendæ institutæ sunt, neque eas improbare quis potest, cum Episcopatus, parochiæ, monasteria commendantur Episcopis, et clericis ordine insignitis, quem beneficium postulat.

(1) S. Gregorius M. Ep. 13 l. 3 col. 653 opp. tit. 2 ed. Paris. 1705. Agnellum, Fundorum Episcopum, vastata ab hostibus ejus civitate, Terracinensis Ecclesiæ Episcopum constituit, «ita ut, inquit, Fundensis Ecclesiæ Episcopus esse non desinas, nec curam, gubernationemque ejus prætercas.» Itaque duplex uni Episcopo Ecclesia, altera in titulum, altera in commendam data est. Similiter cum Paulinus, Tauri in Sicilia Episcopus, post civitatem à barbaris vastatam, Messanam secessisset, ibi ei monasterium à Gregorio M. commendatum est: l. 1 Ep. 40 col. 528 opp. t. 2 ed. indic.

(2) Multa hujus rei exempla sunt apud Joannem Diaconum in Vit. S. Gregorii M. l. 5 c. 22 l. 4 c. 86, 90, 95, 97 col. 65, 477, 480, 485 tit. 4 opp. S. Gregorii. Monasterium etiam S. Martini Episcopo commendatum fuisse, tradit Anastasius Bibliothecarius. Ita enim ille Martino Episcopo Narniensi, et Abbati cœnobii S. Martini, suam de Martini P. exilio historiam in Biblioth. PP. t. 12 p. 842 ed. Lugdun. inscripsit: «quia, cum Episcopatus apice, Præpositura sanctitati tuæ, ob meritum summæ religionis, B. Martini monasterii penes urbem positi, est à Summis Pontificibus delegata.» Beda quoque, Hist. l. 4 c. 18 p. 502 ed. Cantabrig. 1645, memorat Joannem, Archiepiscopum Ecclesiæ S. Petri, et Abbatem cœnobii S. Martini Romæ, quem Agatho Summus Pontifex in Angliam misit. Quin etiam cathedrales Ecclesiæ interdum Abbatibus commendatas constat; atque hujus rei, præter ceteros, monumenta sunt apud Du-Chesnium in Vita S. Leodegarii p. 604 et 618 t. 1. Hist. Franc. ed. Paris. 1656.

25. Verum lapsu temporum laici ecclesiastici bona invadere cœperunt, potissimum vero Principes ea militibus commendabant, ut opes ad gerendum bellum haberent (1). Prævidit hunc

morem, quem, invita Ecclesiastica jurisprudentia, turbulenta illa ætas induxerat, prorsus tollere studuerunt concilia ea tempestate habita; præsertim vero Romani Pontifices diligentem dedere operam, ut ad Ecclesiam redirent, quæ violenter à laicis occupata fuerant (2). Ita factum est, ut sua denique Ecclesiæ restituerentur bona; et tunc potissimum clericis multa sunt commendata eorum, quæ pridem laici arripuerant; præsertim cum graves essent causæ, propter quas commendæ non permittendæ solum, sed etiam probandæ viderentur.

(1) Consule Thomassinum Ven. et nov. Eccles. disciplin. par. 21. 5 e. 12.

(2) Late hæc omnia persequitur Thomassinus l. cit. cap. 10 ad 21.

(N. S. Sæculo IX perversus usus invaluit, ut beneficia, ac præsertim monasteria, laicis etiam, ac sæpe militibus profunderentur. Hujusmodi abusus in Galliis potissimum, Regum Francorum ævo, grassata est: Thomass. P. 5 Lib. 2 cap. 43 et 44. Rom. autem Pontificum opera, atque etiam Episcoporum in Synodis per ea tempora habitis, laicales Commendæ prorsus abolitæ sunt:—præcipue vero in Synod. Cojac. an. 1050, Cap. 3, et ab Alphonso Nostro Leg. 3 Tit. 14 Part. 1;—qua in re etiam enituit Hugonis Capeti pietas, de quo in *Fragm. Hist. Aquit. apud Duchesnum* Tom. 4 pag. 80: «Ecclesiis, Monasterisque jus electionis, et redditus restituisse, tum et à Proceribus restitui curasse; quamobrem Ecclesiæ S. Amator adpellatus fuit.»)

26. Scilicet ab infidelibus iterum occupatis Locis Sanctis, et inde ejectis Episcopis, opportunum visum est alios ipsis in Italia, et alibi Episcopatus, aut Abbacias commendare, ut his redditibus vitam ducerent. Accessit studium restaurandæ monasticæ disciplinæ, quæ in pluribus monasteriis pene sublata, extinctaque erat, et plures etiam clerici sibi commendata monasteria acceperunt, ut ea tuerentur, atque defenderent. Neque vero Summi Pontifices, aut Concilia factum suum improbari unquam posse existimabant, cum Episcopis, aut aliis clericis dabant redditus, et fundos, qui ad Regulares pertinebant. Illud ipsis curæ erat, ut laici Ecclesiæ bona non diriperent; sed semper amplam Ecclesiæ potestatem esse putarunt tribuendæ ecclesiastica bona inter clericos, quibus ea magis, pro temporum, locorum ac personarum ratione, concedenda videbantur (1).

(1) Commendæ neque laudari, neque improbari generatim possunt, uti animadvertit Rigantius in Reg. 43 Cancellar. n. 49; et sæpe multæ sunt causæ, quæ illas non tantum utiles, sed etiam necessarias faciunt. Synodus Tridentina rem omnem ex prudentia, ac pietate Romani Pontificis, atque ex temporum ratione, æstimari voluit. Hinc Sedes Apostolica nonnisi ex justis causis, rerumque, ac locorum habita ratione commendas concedit; quin etiam sæpe ab ea rejectas constat preces ipsas Principum, qui commendas postulabant: adeo falsum est Romanos Pontifices, uti eos aliqui calumnian-

tur, facile, ac sine delecta regularia beneficia clericis sæcularibus commendasse. Cuncta hæc late expendit Rigantius l. c. n. 49 et seq. Multa etiam de commendis habet Natalis Alexander *Histor. Eccles. sæc. 15 et 16 c. 7 art. 4 p. 193 seq. et Dissert. 12 art. 9 p. 552 t. 9 ed. cit.*

27. Aliquando tamen valde auctus sine justa causa commendarum numerus, mala intulit, quæ oportuit remove. Itaque Clemens V. commendas sustulit, quæ non bene cognitæ, expensisque rebus, datæ fuerant (1), et Benedictus XII., ac Leo X., commendas abrogarunt, quas in perniciem monasteriorum, atque ecclesiasticæ disciplinæ redundare animadverterunt (2). Synodus Tridentina monasteria in posterum vacatura, tantum spectatæ vitæ Regularibus concedi jubet, eaque monasteria, quæ sunt capita, ac primates Ordinum, jure commendæ aliquem retinere prorsus vetat; reliqua vero monasteria jam commendata, quæ suos habent conventus, Romano Pontifici committit, ut iis pro sua pietate, et prudentia, Regulares præficiat, quantum ratio temporum ferre potest (3).

(1) Extravag. 2 de Præben. int. Commun.

(N. S. Sane quum idem Clemens V. in Concilio Viennensi Templariorum Ordinem extinguere decrevisset, ac duobus Regni Aragonum Archiepiscopis, Valentino, et Tarraconensi, injunxisset, quod redditus, quos iidem Fratres in præfato Regno obtinebant, sub se in Commendam susciperent, donec cui tradendi essent, ipse nuntiaret (uti refert Josephus Blanc in *Archiepiscopolog. Tarracon. apud Aguirre Tom. 5 pag. 253*); hinc factum est, ut Commendarum usus, nedum non extingueretur, sed altiores egerit radices. Id dumtaxat, in tanta abusionum præpotentia, decernere potuerunt Hispaniarum Patres, ut secundum Viennensis, et Lugdunensis Concilii Decreta, laici, qui Ecclesias sub specioso Commendarum titulo possidebant, restituerent. Ita constitutum est in Syn. Palent. an. 1588, Cap. 4, et Gerund. an. 1402, in *Compil. Tarracon. Constit. Superfl. ex Lib. 3 Tit. de Rebus Eccles. cap. 2*. Reges etiam cavere voluerunt, ne laici Episcopatum, et Monasteriorum Commendas susciperent; quin et ejusmodi concessiones irritas declararunt Alphonsus XI, an. 1586, Joannes I, an. 1590, et Henricus II, an. 1411 *Leg. 2 et 3 Tit. 17 Lib. 1 Novis. Compilat.* Apud Cantabros in Hispania, laici Commendatas adhuc habent Ecclesias, seu ut ipsi vocant, Monasteria: *Leg. 2 Tit. 32 Fori de Vizcaya*. Tum et in Equestri Ordine S. Joannis Hierosolymitani, ac in quatuor Militaribus S. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, et Montesiæ, et in aliis, quorum inter Fratres plures tributæ sunt Commendæ reddituum Ecclesiasticorum; verum hi, conjugati licet, mere laici non sunt, sed potius Regulares, quum in plerisque Regularium privilegiis fruuntur; tametsi in id Commendarum genus acriter invehatur Jo. Mariana *Hist. Lib. 26 cap. 5*).

— In Hispania, sicuti beneficia, ita et commendas, nonnisi *regnicolis conferendas* esse, lex 1 tit. 14 lib. 1 *Novis. Compilat.* ac *Concordat. an. 1753* statuebant.—Sed de hoc consule novis. *Concordati 1851 art. 53, n. 3*, cum aliis ad calcem tit. 15 hujus lib. insertum.

(2) Vide Raynaldum ad an. 1555 n. 67, et ad an. 1555 n. 51 p. 49, 199 et 590 t. 25 ed. Lucæ, et Bullam Reformationis editam à Leone X. in Concilio Lateranensi V: t. 9 conc. col. 1747 collect. Harduini.

(3) Conc. Tridentinum sess. 21 *de Regular.*

28. Hodie justis de causis commendæ dantur; et dantur ab uno Romano Pontifice, cui tantum potestas est relaxandi canones qui regularia beneficia clericis sæcularibus concedi vetant (1). Verbis autem potius, quam re nunc à beneficiis Commendæ differunt, quoniam et hæ in perpetuum dantur, et titulum præstant ad ordines suscipiendos (2), et clerici commendatarii iisdem ferme prærogativis, ac juribus, quibus beneficiarii, fruuntur. Quare liberam habent redituum administrationem, et jus præsentandi, eligendi, conferendi; verum monasteria visitantur à regularibus superioribus, quibus subsunt, atque ad eos regimen et cura pertinet regularis instituti (3).

(1) Cap. 27 de Elect. cap. *Cum de beneficio, de Præben. in 6*: Consule Tridentinum sess. 14 c. 10 *de Reform.*

(2) Consule Giraldum *Expos. Jur. Pontific.* par. 2 sect. 54 n. 7 p. 874.

(3) Concilium Tridentinum sess. 25 c. 20 *de Regular.* Vide etiam Constitutionem *Pastoralis*, 185, Innocentii X. in Bullar. t. 6 par. 5 p. 281, et Constitutionem *Exponi* 29 Alexandri XII. t. 6 par. 4 Bullar. p. 51.

29. Clerici commendis aucti, ut plurimum, suam habent mensam à conventuali distinctam (1), et quartam ejus partem in Ecclesiæ necessitates, aut in pauperum alimenta conferre debent (2). In Gallia coguntur sacros ordines suscipere; similiter in Italia, aliisque regionibus ad sacros capiendos ordines, et ad assiduam quoque moram adiguntur, ubi commendis animarum cura, vel monachorum, vel sæcularium adjuncta sit (3). Semper autem beneficia commendata pristinam retinent naturam suam, quamquam longo usu iis concedantur, qui ejusdem ordinis, atque instituti, ac veri titulares non sunt.

(1) Gregorius XIII. Const. *Superna*, 28 §. 9 Bullar. t. 4 par. 5 p. 275. Quæ constitutio quamquam loquatur de monasteriis Ordinis Cisterciensis; tamen *conveniens est*, inquit Fagnanus in c. 21 *de Rescript.* n. 2, *ut servetur etiam in aliis ordinibus monachorum.*

(2) Id vero pertinet ad monasteria commendata, quæ mensam habent separatam; nam cum communis mensa est, dari debet tertia pars omnium fructuum monasterii commendati pro omnibus illis *oneribus supportandis et sustentatione monachorum*, ut inquit Leo X., Constit. *Superna* 8 §. 10 Bullar. t. 5 par. 5 p. 596 ejusd. ed. sæpe cit.

(5) Consule Fagnanum in c. 1 *de Capel. monachor.* n. 1 et seq., qui recte animadvertit, quod residentia lege tenetur, sacrosque ordines suscipere debet Commendatarius, cum ad ipsum, non item, cum ad monasterium, et conventum cura animarum pertinet. Vide etiam Gallemart, *Adnot. ad Concil. Trident. sess. 6 c. 2 de Reform.*

(4) Vid. Fagnanum l. c. n. 16.

SECTIO IV.

DE PENSIONIBUS ECCLESIASTICIS.

50. PENSIO, QUID?—31. QUIS PENSIONEM CONSTITUAT?—32. PENSIO REALIS, ET PERSONALIS.—33. QUIBUS DE CAUSIS PENSIONES IMPONANTUR?—34. QUÆ BENEFICIA PENSIONIBUS NON SUBJACIANTUR, ET QUIS EAS HABERE POSSIT?—35. QUOMODO PENSIO EXTINGUATUR.

30.

PENSIO in re canonica, est certa pars redituum, qui ex alieno beneficio detrahuntur, atque alicui clerico, justa de causa, et legitima auctoritate assignatur. Antiquissima est origo pensionum, et earum in Chalcedonensi (1), atque Ephesino Concilio (2) exempla sunt. Nam æquum judicarunt Patres, ut clerici pauperes, qui justis de causis Ecclesiæ suæ non deservirent, ex ecclesiasticis bonis alimenta obtinerent.

(1) Concilium Chalcedonense act. 10, 12, t. 2 Concil. col. 544, 562 collect. Harduini.

(2) Concilium Ephesinum act. 7, Epist. ad Synod. Pamphil. t. 1 Concil. col. 1625. collect. ejusd. Alia etiam occurrunt exempla pensionum; quæ concessæ sunt Episcopis, vel senio confectis, vel hostium impetu Sede pulsus, vel clericis in monasterium ad agendam pœnitentiam conjectis, apud S. Gregorium M. l. 5 Ep. 55 l. 5 Ep. 12 l. 13 Ep. 5 col. 665, 757, 1218, opp. t. 2; et apud Joannem Diaconum in ejus Vit. l. 5 c. 27 et l. 4 c. 59 col. 97 et 152 t. 4 opp. ejusd. S. Gregorii M. ed. cit.

31. Initio pensiones detrahebantur ex Ecclesiæ redditibus, qui in unam arcam confluebant; ideoque Episcopus poterat, cum justa adesset causa, ex communi ærario horum redituum partem decerpere, eamque clericis non servientibus assignare. At institutis beneficiis, et singulis adscriptis redditibus suis, jus constituendarum pensionum ad unum Romanum Pontificem delatum est. Cum enim per pensiones beneficia scindantur, aut iis onus imponatur, quod utrumque sacris canonibus vetitum est (1); necessario requiritur auctoritas Summi Pontificis, qui relaxatis canonibus, pensiones constituat.

(1) Cap. 8 de Præben., cap. 7 de Censib. — Syn. Vallisol. cap. 9.

32. Nunc igitur ab uno Romano Pontifice, pro ampla illa, qua in Ecclesia pollet, auctoritate, pensiones imponi possunt. Haud tamen desunt, qui etiam Episcopo hanc potestatem adscribunt (1); sed omnes inter pensionem à Pontifice, atque ab Episcopo impositam, magnum discrimen faciunt. Nam pensio Pontificis ipsi hæret beneficio, cum quo transfertur ad omnes ejus possessores; at Episcopi pensio solum afficit beneficiarium, cujus obitu extinguatur (2).

(1) Consule Vallensem de *Benefic.* l. 4 tit. 2; Garciam de *Benefic.* par. 1 c. 5 §. 2; et Fagnanum in c. 21 de *Præben.* n. 14 et seq., qui late, ac diligenter totum hoc argumentum persequitur.

(2) Monet tamen Fagnanus l. c. n. 31, quod *quidquid de jure sit, usus Sedis Apostolicae ubique receptus habet*, ut pensiones à solo Pontifice imponantur.

33. Justis autem de causis pensiones imponuntur, veluti si beneficium sit litigiosum, ita ut inter duos de eo litigantes concilianda concordia sit (1); si illud permutetur, aut resignetur (2); si clericus de Ecclesia sua benemeritus, aut inops sit, aut mala valetudine laboret; denique clerico Ecclesie utili pensio conceditur, ut inde honeste vivat. Pensio moderata esse debet, ut beneficiario supersint redditus, cum quibus vitam traducere possit, ac præterea beneficii onera sustinere. Hinc in beneficiis, ex quibus pensiones detrahuntur, sola tertia, aut dimidia fructuum pars à Pontifice reservari solet (3).

(1) Cap. 21 de Præben. cap. 5 de Transact.

(2) Cap. 4 de Cleric. ægrot. vel debilit. c. 6 de Rer. perm.

(3) Consule Fagnanum in c. *Nisi essent* de Præben. n. 27.

34. Cathedrales Ecclesias, quæ annuos ducatos mille, et parochiales, quæ centum suis fructibus non superant, Tridentina Synodus pensionibus onerari vetat (1). Sed nunc in parochiis omnibus indiscriminatim pensiones non imponuntur, ut Parochus integros habeat redditus, cum quibus pauperibus opem ferre possit (2). Quamquam autem pensiones proprie beneficia non sint, tamen beneficii loco sunt, quoniam ex ecclesiasticis bonis decerpuntur, et ideo non nisi clericis dantur (3), ac per matrimonium amittuntur, nisi quem Sedes Apostolica lege solverit (4). Porro clerici pensione ditati, officium B. Virginis quotidie recitare debent (5).

(1) Concilium Tridentinum sess. 24 c. 15. de *Reform.*

(N. S. Ad Hispanias quantum attinet, saluberrimo Concilii Trident. Decreto suum addidit Syn. Compost. an. 1565, Act. 5 cap. 41, quæ post recensitas abusiones, quas execrabilis invexerat cupiditas, hæc subdit: *Quæcumque de re hac à Sacro Tridentino Concilio constituta sunt, ea Prælati severe, ac diligenter exsequantur.* Verum iteratæ atque importunæ pro Pensionibus adsequendis interpellationes, priorem Pensionum concedendarum usum renovarunt. Reges nostri, qui huic abusioni exterminandæ animum intendentes, decreverant, ne Pensiones Hispanis beneficiis impositæ, exteris hominibus conferrentur, neque imponerentur Præbendis Theologali, aut Doctorali; Legg. 1 tit. 25, 1 tit. 15, lib. 1 *Novis. Compilat.*; id etiam cautum voluere, ne exteri, personam alterius Hispani hominis inducentes, Pensionum titulos adsequerentur: Leg. 1 tit. 19 dict. lib. 1. Nihilominus, nedum non extinctus Pensionum usus, sed et multiplicia invecta sunt Pensionum concedendarum genera. Hac vero re in Comitibus debita opera pertractata, Legati à Philippo IV ad Urbanum VIII pro Pensionibus abolendis missi sunt an. 1655. Nihil non egere, ut Romana Curia à Pensionibus, Curatis præsertim Beneficiis, imponendis abstineret. Res nihilominus infecta remansit: Sanct. 4 n. 11 tit. 1 lib. 4 vulgo *Autos Acordados*; donec silentibus numquam Hispanorum Principum querelis, Innocentius XII Datarie ministris injunxit, ne ullum Curatum Beneficium Pensione gravarent. Res ista simul ac ad Carolum II Regem delata est, amplissimas per suum Legatum R. Pontifici gratias egit; quin et sperare se dixit, Pontificem, uti erat æqui, bonique consulens, decreturum tandem, quod ne ullis quidem Beneficiis ulla adjiceretur Pensio. Adde leg. 5 tit. 25 lib. 1 *Novis. Compilat.*

Innocentius XII mandatum renovavit Benedictus XIII die 25 Septemb. an. 1724; sed Pensionum Beneficiis non Curatis imponendarum usus extinctus non est, usque dum Concordati lege an. 1753, quo Hispaniæ Beneficiorum Patronatum Catholico Regi Sedes Apostolica cessit, libera omnis Pensionum imponendarum facultas, etiam in quinquaginta duobus reservatis, cessavit ex art. 8 ejusd. Concord., nisi Regis, qua Patroni consensus adsequatur; id quod evincitur ex Leg. 6 tit. 17, et add. leg. 4, tit. 22, lib. 1 ejusd. Cod. Deum jus etiam obtinent Reges nostri, in solita consuetudine roboratum, Pensiones imponendi Archiepiscopatibus, et Episcopatibus. Videsis II. 8 ad 12 tit. 23 *ibid.*)

(2) Benedictus XIII, Const. *Quanta*, apud Ferrarium Bibliothec. verb. *Pensio*; qua porro constitutione confirmatum est edictum, quod pridem Innocentius XII ea de re emiserat.

(3) S. Pius V. Constit. *Sacrosanctum*, 98 t. 4 par. 5 p. 58 Bullar: et Sixtus V. Const. *Cum Sacrosanctam*, 141 §. 2 t. 5 par. 1 p. 45 ejusd. sæpe cit. ed. Rom. ult.

(4) Sunt qui privilegio Sedis Apostolicæ, ecclesiasticas pensiones retinent, quamquam uxorem habeant, et quamquam clericali tonsura insigniti non sint. Consule Ferrarium Bibliothec. verb. *Pensio*.

(5) S. Pius V. Const. *Ex proximo*, 186 §. 1 t. 4 par. 5 cit. Bullar. p. 180.

35. Pensio, tamquam ususfructus, extinguatur morte clerici, qui ea vivens fruebatur; nisi ipse à Sede Apostolica in alium transferendæ pensionis facultatem obtinuerit. Quo privilegio fruuntur Cardinales, et alii, quibus illud à Summo Pontifice

datum est: et hi quidem non integram pensionem, sed dimidiam ejus partem in alium transferre possunt (1). Tollitur etiam pensio per redemptionem, quæ fit representatis, hoc est mature factis aliquot annuis pensionum solutionibus; sed ea in re Summi Pontificis auctoritas necessaria est (2). Denique pensio amittitur Religionis professione, matrimonio, degradatione, crimine hæresis, aut læsæ majestatis, ceteris fere modis, quibus beneficia amittuntur (3).

(1) Innocentius XI, Const. *Circumspecta*, 52 t. 8 Bullar. p. 43.

(2) Verum intra sex menses post captam beneficii possessionem redimi, ac deleri pensiones vetat Benedictus XIV Const. In sublimi, 50 t. 1 ejus Bullar. p. 43, ed. Romæ seu Ven. 1754.

(3) Confer Cabasut, *Theor. et prax. jur. Canon.* l. 2 c. 14 n. 15 et seq. — Post Concordatum an. 1753, multis adhuc ac pinguibus pensionibus, in Hispania gravata existebant beneficia, maxime vero Episcopatus ac capitulorum Dignitates; quæ communiter in Hospitalium, Universitatum, aliorumve similibus corporum utilitatem concessæ erant. Notandæ ea de re legg. 6 et 8 tit. 23 lib. 1 *Novis. Compilat.*; in quarum prima cautum, ne pensiones in privatorum commodum cedentes, aliis, quam 18 annis majoribus, ad sacerdotium tendentibus, præstari possent; et in altera, quomodo pensionatis illarum solutio fieri deberet, decernebatur.

At in præsentis rerum statu, Præsulum, necnon clericorum præbendis aliisque beneficiis gaudentium dotes, non nisi tenuibus deductionibus subfici æquum erat: novissimi ergo Concordati art. 57 hæc habes:

« Rata pars reddituum cuilibet Mensæ Episcopali pro tempore vacationis debita, deductis tum emolumentis, quæ respondeant Economo per Capitulum ipso actu electionis Vicarii Capitularis deputando, tum sumptibus ad surgentem episcopalis Palatii restorationem requisitis, inter Seminarium Conciliare et futurum Prælatum, æqualiter dividetur.

« Simili ratione, ex redditibus, qui perdurante vacatione Dignitatum, Canoniatuum, Parochiarum, et Beneficiorum in singulis diocæsesibus, maturant, subtractis uniuscujusque oneribus, cumulus seu fundus efformabitur, Ordinarii dispositioni reservatus, unde extraordinariis et minime prævisis ecclesiarum ac cleri sumptibus, necnon urgentibus gravibusque Diocæsis necessitatibus occurratur. Eundem in finem hujusmodi fundus seu cumulus augebitur etiam ex summa respondente duodecimæ parti annui cuiusque redditus, quam semel infra annum recens ad Præbendas, Parochias, et aliaque Beneficia nominati conferre debebunt; cessando propterea qualibet alia deductione, quovis titulo, usu, statuto aut privilegio antea fieri solita.

Pro istius articuli executione, quantum ad exigendam duodecimam partem annui redditus (una *mesada*), statuitur Reg. decreto 29 Nov. 1851, ut ipsam præstare teneantur quicumque post diem 17. Oct. ejusd. an., qua ut lex promulgata supradicta Conventio, præbendarum aut beneficiorum possessionem ceperint; ac Reg. ordinat. 6 Jun. 1852, quomodo talis deductio fieri debeat, tum præbendis auctorum, tum eorum, qui alia beneficia adepti sunt, respectu, determinat. Quod vero attinet ad cumulum, de quo etiam loquitur articulus, vulgo *fondo de reserva*, Reg. ordinat. 2 Oct. proxime sequentis declaravit, locum illi efformando non esse respectu vacantium beneficiorum, animarum curæ inservientium, donec ad effectum perducat nova ipsorum ordinatio et pa-

rochiarum circumscriptio, art. 24 Concordati decreta: ac idcirco pro anno 1853 assignandam 1.600.000 argenterum summam, extraordinariæ templorum reparations addictam.*

SECTIO V.

DE ADIPISCENDA BENEFICIORUM POSSESSIONE.

56. BENEFICII POSSESSIO CAPIENDA.—57. JURAMENTUM A BENEFICIARIO PRÆSTANDUM.—58. REGULA DE ANNALI POSSESSORE.—59. REGULA DE TRIENNALI POSSESSORE.

36.

SATIS non est, aliquem beneficium obtinuisse, nisi is etiam ejus possessionem adipiscatur, ut fructus capiat, suosque faciat. Generatim qui beneficium conferendi, is etiam possessionis tradendæ jus habet; sed hoc plerumque alteri committi solet, et olim quidem ad Archidiaconum pertinebat (1). Cum possessio traditur, externa quædam adhibentur signa, quibus ea significatur. Ita ex. gr. Canonici accepto libro, pulsato tintinnabulo, ceterisque similibus signis, Parochi autem possessionem capiunt cum Ecclesiam ingrediuntur.

(1) Cap. 7 de Offic. Archidiacon.

37. Qui possessionem tribuit, merus minister est, qui rem totam gerit collatoris jussu, et auctoritate. Quare hoc tantum curat, ut collationis literæ exitum consequantur; neque ejus est judicare, num clericus beneficio donatus, eo sit revera dignus, an secus; nisi hoc forte negotium ei commissum fuerit, quia tunc non nisi re cognita beneficii possessio danda est (1). Capta possessione, qui beneficium obtinuerunt cum cura animarum, intra duos saltem menses coram Episcopo, aut ejus Vicario generali fidei professionem per semetipsos emittere debent (2); aucti vero Canoniatu, aut dignitate in Ecclesia cathedrali, non solum coram Episcopo, aut Vicario generali, sed etiam coram Capitulo idem præstant (3). Nisi id fiat, inutilis possessio est, neque fructus quis facit suos.

(1) Huc spectant literæ *in forma dignum*, aut *in forma commissaria*, de quibus actum est tit. 5 sect. 3. §. 42. p. 284. Vide etiam Garciam de Benefic., p. 6 c. 2 n. 1 et seq.

(2) Fidei professio per procuratorem emitti non potest; qua in re emendandus est error illorum, qui id per procuratorem fieri posse arbitran-

tur. Consule Benedictum XIV, Instit. Eccles. 60 §. 5; et Giraldum Exposit. jur. Pontific. par. 2 sect. 136 p. 1011.

(5) Concilium Tridentinum sess. 24 c. 12 de Reform. Pius IV, Const. In Sacrosancta, 102, et Const. Injunctum, 105 Ballar. t. 4 par. 2 p. 201 et 204. Canonici collegiarum Ecclesiarum hujus faciendæ professionis nulla lege obstringuntur; sed tamen etiam hi pluribus in locis, vel peculiari lege, vel consuetudine hanc professionem emittunt. Sic in locis, ubi obtinet Concilium Romanum habitum à Benedicto XIII an. 1725, multi sunt, qui ea lege tenentur. Confer Giraldum l. c.

* Novis Concordati art. 18. § final. (tom. 1 pag. 280) præceptum, ut ad quælibet beneficia nominati, institutionem, et canonicam collationem à propriis Ordinariis semper et omnino consequi teneantur. Mandatum de immitendo in possessionem, eorum quoque est expedire, etiam respectu dignitatum ac præbendarum, quæ Sanctæ Sedi citata Conventione reservantur: Decret. 5 Oct. 1852, R. Nuntio adsent. Ad præbendas nominati, titulum collationis, ac possessionis mandatum, ab Ordinario emanantia, Capitulo exhibere debent; et corporalem, ut ajunt, possessionem ab ipso corpore accipiunt, jurejurando caventes de propriis officiis in iis, quæ ipsimet Concordato non opponantur, adimplendis.

38. Illud in primis efficit capta possessio, ut qui eam anni spatio retinuit, is inde dimoveri, aut beneficium alteri, qui illud impetrarit, adscribi nequeat, nisi primum lis pelitorio judicio finita sit. Quod jus constituit Regula 35 Cancellariæ, quæ vulgo dicitur de *annali possessore*, et quæ duabus constat partibus. Nam sancitum est primum, ut qui beneficium impetrat, quod alter per annum tranquillo, et quieto animo retinuit, significare debeat nomen, et gradum possessoris, proferre causam apertam, et perspicuam, propter quam ei retinendi beneficii jus esse negat, temporis, quo in ea possessione versatus est, cursum ostendere; deinde ut intra sex menses possessorem in judicium vocet, et causam intra annum usque ad sententiam persequatur.

(1) Consule Rigantium ad hanc Regul. 35.

39. Est et alia regula de *triennali possessore*, quæ inter regulas Cancellariæ est 36 numero, atque in re beneficiaria quadragenariæ præscriptionis vice fungitur. Ea vero cautum est, ut qui procul à labe vitioque simoniæ trienni spatio beneficium obtinuit quovis titulo, etiam *colorato*, ut vocant, is nullis amplius molestiis affici, neque à possessione dimoveri possit, atque omnes ejus beneficii *impetrationes*, quas dicunt, irritæ habeantur (1). Quæ triennalis possessio ut tantum valeat, peccata esse debet, eaque ut explorata sit, satis est ostendere possessionem, quam quis

revera adeptus est. Nam qui illam semel apprehendit, ac post triennium retinet, in ea semper perseverasse censetur, nisi secus ostendatur.

(1) Vide etiam Rigantium ad Regul. 56.

TITULUS XV.

DE CENSIBUS, EXACTIONIBUS ET PROCURATIONIBUS.

1. CENSUS QUID?—2. QUANDO CENSUS AB EPISCOPO CONSTITUATUR?—3. CATHEDRATICUM.—4. SUBSIDIUM CHARITATIVUM.—5. AD 8. PROCURATIO.—9. PORTIO CANONICA.

1.

NON solis aluntur Clerici beneficiorum fructibus, sed et alia habent emolumenta, aliasque obventiones, quibus fruuntur, ut honeste, ac decenter vivant. Eorum quedam ad Episcopos, quedam ad ceteros clericos pertinent. Proprii sunt Episcoporum census, quorum nomine hoc loco intelligitur certa vis pecuniæ, quæ ex redditibus ecclesiasticis solvenda est.

2. Porro Episcopus in Ecclesia recens fundata, et dotata, cum eam consecrat, censum constituere potest, consensu accedente fundatoris (1), vel patrono reservare (2), idemque recte præstat, cum annuente Capitulo, Ecclesiam piis locis concedit, aut subtrahit à jurisdictione sua (3). Generatim tamen ædificata, et consecrata Ecclesia, nefas est aut veterem augere censum, aut novum imponere, nisi primum Apostolicæ Sedis venia impetrata sit (4).

(1) Can. 50 c. 18 qu. 2 cap. 16 de censib. exaction. ibique Glossa.

(2) Cap. 22 de Jurepatr.

(3) Cap. 6 de Relig. domib.

(4) Onus, quod etiam mortuo Beneficiario maneat, sine venia Summi Pontificis imponi nequit. Eandem hanc veniam pro onere temporario requiri, tradit Giraldus l. 5 t. 59 sect. 584 p. 597.

3. Præter censum, alia etiam Episcopi tributa exigunt à clericis, et ecclesiis suæ dioceseos, quæ tributa, vel ordinaria, vel extraordinaria sunt. Ordinarium tributum est Cathedraliticum, aut Sinodaticum, quod à singulis Ecclesiis quotannis solvitur in signum subjectionis, et honorem cathedræ Episcopalis (1). Penditur in synodo cathedraliticum, unde factum est sy-